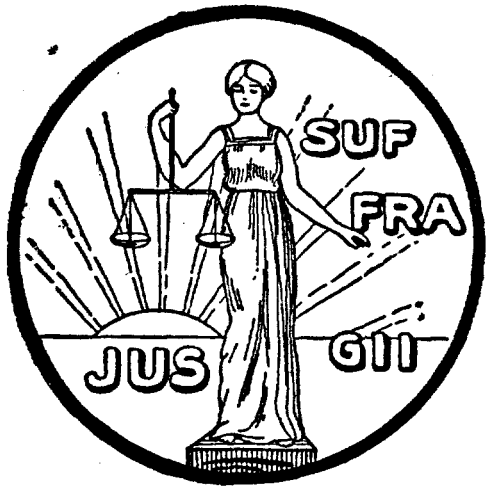

3 Heltgen & Hinder

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

VI. ÅRG.

STOCKHOLM, 15 NOVEMBER 1917.

Nr 22.

Handfallenhet.

Ibland får man en så tröstlös känsla av, hur oändligt långt män och kvinnor leva från varandra. De ha ju sitt rent animaliska liv tillsammans, men deras andliga liv tyckes ligga på så stort avstånd, att icke ens ett rop når över svalget.

I England och i Förenta Staterna ha kvinnorna kämpat för sin politiska rösträtt i mera än femtio år. I Kanada ha under 1916 och 1917 sex stater infört kvinnorösträtt, så att nu av de stora, tätbefolkade staterna endast Quebec återstår.

I våras förklarade den kanadensiska premierministern, att regeringen vore betänkt på att komma med ett federalt lagförslag om kvinnorösträtt, som med ett slag skulle göra kvinnorna röstberättigade inom alla stater. I september lär detta lagförslag ha kommit, och kan någon människa gissa, vad det går ut på? Jo, att politisk rösträtt skall tillkomma alla nära kvinnliga anhöriga till soldater, som äro eller varit ute i det nuvarande kriget.

Jag talade om detta för en man här i Sverige, och hans första reflektion var: det var sentimentalt. Och den nästa: De vill nog pigga upp rekryteringen! En sådan tanke! Tänk Er en mor, en hustru, ett par döttrar och ett par systrar omkring en stackars man: Visst skall du gå ut i kriget; då få vi alla rösträtt. Jag vet icke, om man skall skratta eller gråta över en sådan föreställning eller helt enkelt bli rasande. För min del reagerade jag på det senare sättet och förklarade, att om sir Robert Borden hade tänkt något i den vägen, borde han hängas.

Sannolikt har han icke tänkt på detta sätt. Det är nog det sentimentala, som ligger bakom; dessa kvinnor ha i denna svåra tid gjort ett särskilt tungt offer för staten, som staten på detta sätt vill honorera. Men vad är detta för en uppfattning av kvinnornas förhållande till rösträtten? Om en manlig kår begär rösträtt, begriper var och en, att de vilja ha den för att om möjligt leda utvecklingen i en riktning, som stämmer med deras intressen och med deras uppfattning om vad som är

*Flyg ut, du vita sidenvåd,
och lys, du sol i guld!
Berätta, inskrifts gula tråd,
om tusenårig skuld:
om kraft, som slog,
om våld, som tog,
om kvinnoödt,
som saknat rätt,
om kvinnohand,
som burit band,
om kvinnosjäl,
som varit träl
till livets höst från livets vår
i tusen långa år.*

*Förtälj, du vackra sidenvåd,
om tusenårig bragd,
det släktes tysta hjältedåd,
vars själ i band var lagd,
om kärlek varm
i kvinnobarm,
om vilja vek,
som aldrig svek,
om tyngd, som bars,
om sår, som skars,
om liv, som gick
och aldrig fick
sin andes rika trängtan närd
i fördomarnas värld.*

*Flyg ut, standar, och vaja på
den dag vi vänta än,
då Sveriges ädla kvinnor få
bli likar med dess män
och så som de
få fria ge
med själ i brand
åt folk och land
sin kraft, sitt stöd
i liv och död,
då lågt och smått
blir stort och gott,
då först, du dyra fosterjord,
är du vår fria bygd i Nord.*

*Träd fram på duken, sol i guld,
och lys den nya dag,
som gäldar tusenårig skuld
och som gör rätt till lag.
Den nya dag
då rätt blir lag,
vad den blir klar
och underbar.
Mitt fosterland,
tag bort det band,
som hindrar mig
att tjäna dig
så helt jag vill i ve och väl,
med kraften av min själ.*

*Du har ej råd, mitt fosterland,
att mista någon arm,
att slå en enda själ i band,
vars håg är ren och varm.
Vad männe bär
den dag, som är,
i skölden ren?
Vad kommer sen?
I tid av nöd
behöves stöd.
Mitt fosterland,
tag bort ditt band
och lys, du sol, den nya dag,
då rätt har blivit lag.*

Lina Gren-Nilsson.

(Vid Malmö F. K. P. R:s standarinvigning den 9 okt. 1917.)

nyttigt för samhället. Men för kvinnorna skall den vara som en leksak, ett smycke, som gives dem till tröst, för att deras käraste givit sitt liv för vad de ansett vara en rättvis sak. I Australien, där kvinnorna redan ha rösträtt, ha myndigheterna tagit steget ut: där få soldaternas kvinnliga släktingar medaljer.

Även här i Europa är samma tankegång framme. Den bebådade ungerska kungliga propositionen om kvinnoröst-

rätt föreslår till erhållande av rösträtt kvinnor av en viss bildningsgrad, kvinnor som idka något självständigt förvärv och — krigsänkor. Här gå ju männen icke ut frivilligt, därför måste de dö först, innan deras hustrur kunna få rösta mot framtida krig.

Det meddelas från alla dessa håll, att förslagen väcka stark opposition. Jag skulle tro det.

A. W.

Utsiktarna för kvinnorösträttens genomförande i Ungern.

Kort efter konung Karls tronbestigning utfärdade han ett manifest, i vilket han uttalade sig för en snar fred och för de medborgerliga rättigheters utsträckning till alla nationens arbetande medborgare. De partier, som tillhörde oppositionen mot den dåvarande regeringen Tisza började ett energiskt arbete för rösträttens utsträckning. Stadsfullmäktige i Budapest antog en resolution att framläggas för parlamentet, i vilken de begärde allmän och lika kommunal rösträtt. Med anledning härav hänvände sig kvinnorna till stadsfullmäktige, som gillade deras krav och inneslöto kvinnorna i sin begäran.

Under ledning av greve Michael Karolyi förberedde nu delar av det Oberoende partiet en aktion tillsammans med socialdemokraterna, de kristligt sociala och de demokratiska och de radikala medborgarnas partier. Resultatet blev också det väntade, kabinettet Tisza fick avgå efter några misslyckade försök att hålla sig kvar.

Den 2 juni bildades Medborgarnas och arbetarnas rösträttskommitté, varav den ungerska rösträttsföreningen och andra kvinnoföreningar även blevo medlemmar, då programmet upptog kvinnorösträtten. Stora skaror av kvinnor deltog i den jättedemonstration — den största Ungern någonsin skådat — som ägde rum i Budapest den 8 juni för att stödja den resolution, som skulle framläggas för konungen och däri det förklarades, att endast den regering skulle erhålla medborgarnas stöd, som ville genomföra allmän, lika och hemlig rösträtt. Borgmästare Barczy överlämnade resolutionen till konungen och samma dag erhöi greve Esterhazy i uppdrag att bilda en koalitionsministär av oppositionspartierna. Två statsråd utsågos till medlemmar av rösträttskommittén, nämligen justitieministern Vazsonyi och greve Batthyanyi. Dessutom uttalade fyra andra sin anslutning till kvinnorösträtten, och kvinnorna meddelades, att in tet hinder mötte från regeringens sida, att kvinnorösträtten genomfördes.

Nu började kvinnorna utveckla en storartad agitation, som började den 16 juni med ett stort politiskt möte, där en mängd både manliga och kvinnliga talare uppträdde. Greve Michael Karolyi uppmanade kvinnorna att arbeta för sina rättigheter, en av ministrarna, George Lukacs, även ordförande i Männens förening för kvinnans rösträtt uttalade, att kvinnorösträttens genomförande var en nödvändighet för att för-

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktör: GURLI HERTZMAN-ERICSON.

Redaktion och Exp.: 6 Karduanmakaregatan II

Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3-1/4.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1-4.
Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1917 Kr. 1:35.

4:de kvartalet 50 öre.

Lösnummer 10 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 2 kr. i postanvisning till tidningens expedition.

Annonspris: 10 öre per mm. å sista sidan, 15 öre å de övriga. Vid längre tids annonsering rabatt.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

6 Karduanmakaregatan II, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikstel. 86 00.

Öppen vardagar kl. 1-1/2 5 e. m.

L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen kl. 1-3 e. m.

bättra de sociala förhållandena och den allmänna hygien. Pethö, socialdemokratisk riksdagsman, uttryckte slutligen sitt partis ståndpunkt till frågan.

Aldrig förr ha de ungerska kvinnorna av alla läger utvecklat en sådan livaktighet; besök gjordes hos partiledarna, hos riksdagens medlemmar, artiklar publicerades i alla tidningar och broschyrer spriddes i stor mängd.

Redan den 27 i samma månad hölls åter ett kvinnomöte, denna gång anordnat av ungerska grenen av Kvinnornas nationalråd. Markgreve Pallavicini, som på mötet representerade statsministern, försäkrade kvinnorna, att regeringen till fullo uppskattade de stora tjänster, som de gjort sitt land och förklarade, att regeringen helt och hållet anslöte sig till deras krav, som de önskade genomföra. Inrikesministern Ugron uttalade sig i samma anda. Ytterligare fyra parlamentsledamöter uppträdde på mötet, förutom ett flertal kvinnliga talare.

På ett möte, som kvinnorna anordnade ett par veckor senare, den 13 juli, uppträdde en del i vetenskapen och litteraturen bemärkta män samt biskop Prohaska till förmån för kvinnorösträtten.

Vid regeringens första uppträdande i Parlamentet talade greve Michael Karolyi och d:r Sandor Giesswein i andra samt greve Aladar Széchenyi i första kammaren för kvinnorösträtten.

Sedan dessa underrättelser kommit oss tillhanda genom Jus Suffragii har som bekant kabinettet Esterhazy avgått, på grund av en del uppståndna svårigheter med socialdemokraterna, och f. d. justitieministern Vazsonyi är nu statsminister. En kunglig proposition har nu bebadats, där det föreslås rösträtt för kvinnor av en viss bildningsgrad, för kvinnor som idka självständigt förvärv och för krigsänkor.

Kvinnorösträtten i Kanada.

Kanadas regering har framlagt en proposition om rösträtt åt alla kvinnor, som äro fylda 21 år, födda brittiska undersåtar och som äro mödrar, hustrur, änkor, döttrar eller systrar till soldater i aktiv krigstjänst. Genom regeringsförslaget skulle en halv miljon kvinnor bli röstberättigade. Den liberala och socialdemokratiska oppositionen i parlamentet motsätter sig regeringspropositionen och fordrar rösträtt åt alla kvinnor. Kvinnor, vilka själva såsom sjuksköterskor deltaga i kriget, skulle naturligtvis också erhålla rösträtt.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- o. utländska nyheter
i alla slags

DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningsavdelning.

Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. R. lämnas 5 % rabatt.

Högkvarteret.

Många av denna tidnings läsare kände till L. K. P. R:s gamla högkvarter, Lästmakaregatan 6. Till visiterna vid Stockholmsbesöken hörde väl gärna visiten hos Rösträtten, åtminstone när det var fråga om den äkta rösträttskvinnan, hon, som bär märket utanpå och inuti.

Nu, sedan högkvarteret är flyttat, och det kanske på grund av tidsläget dröjer, innan den personliga inspektionen kan ske, skall jag be att få bli ciceron genom de nya lokalerna.

L. K. P. R:s sekreterare har satt ner rösträttens tältpinnar mitt i Klara gamla tidningskvarter, Karduanmakaregatan 6, där Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter äro närmaste grannar. Den, som känner till Klara, vet, att det inte kan vara något modernt och tidsenligt hus, som numera har den äran att hysa rösträtten, och så är heller inte fallet. Det tycks inom parentes vara en egenhet för kvinnoakslokaler i in- och utlandet att bo i gammaldags ofashionabla lokaler.

L. K. P. R. jämte sin tidning bebor nu tre stora rum 2 tr. upp åt gatan inom en tambur, som den delar med Svenska fredsförbundet och Svenska sektionen av I. C. W. P. P. I mitten är expeditionsrummet med tre skrivbord vid tre fönster, och om besöket infaller under expeditionstiden mellan 1 och 1/2 5 kan man möjligen få se alla tre upptagna. Där sitter fru Emilia Arcini, som sedan 1910 skött både Landsföreningens och Stockholmsföreningens löpande expeditionsgöromål, men som nu har händerna fulla endast med Landsföreningen. Stockholmsföreningens expedition skötes vid skrivbordet n:r 2 av en ung kraft, fröken Karin Brunstedt, och vid bordet n:r 3 bryr fröken Boman sitt huvud med registreringen av Stockholmsföreningens

medlemmar, som skola uppdelas både efter bokstavsordning och rotevis. Det stora bordet mitt i rummet finnes kvar som på gamla stället. När jag var där, var det apterat till tébord, men det är en sällsynthet. Annars gruppera sig V. U. eller Stockholmsföreningens styrelse omkring detsamma vid sina sammanträden. Här inne finnes som alltid L. K. P. R:s tryck, vykort o. d. samt rösträttens karta över Sverige från 1914, där alla föreningarna äro utsatta. Till höger innanför är sekreterarens rum, som genom fröken Signe Jacobsens försorg har en mindre affärsmessig, mera intim prägel. Här inne finnes rösträttens arkiv med en samling av allt utgivet tryck, av alla brev och skrivelser och embryot till ett bibliotek. Här stå lådor med kort, en mera vanlig syn på alla institutioner, som följa med sin tid. Kortsystem är upprättat över alla F. K. P. R. i landet med ordförande, sekreterare och centralstyrelsemedlemmar, likaså över alla kvinnliga stadsfullmäktige. Porträtt av Birgitta, drottning Margareta, Anna Maria Lenngren, Fredrika Bremer, Selma Lagerlöf, Ann Margret Holmgren och Signe Bergman knyta samman historien med nutiden. Här arbetar sekreteraren dagligen under expeditionstiden och tar emot besök.

Rösträtt för Kvinnor har sitt rum längst till vänster med egen ingång från tamburen. Det är expedition och redaktion på en gång och tillräckligt stort för den delen. Onsdagar och lördagar mellan kl. 1/2 3 och 1/2 4 samt lite dessemellan träffar man här redaktören fru Gurli Hertzman-Ericson vid sitt skrivbord och sina telefoner, sysselsatt med sin post, med att skaffa in och redigera ut bidrag. Sedan fyra år utför hon nu trollkonsten att redigera en tidning utan att betala ut några hono-

Fattigvårdslagstiftningen.

Enligt beslut av V. U. har följande skrivelse insänts till Kungl. Maj:t.

Till Konungen.

I anledning av nu pågående behandling inom departementet av förslag till lag om fattigvården, vågar Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt härmed vända sig till Eders Kungl. Maj:t med följande framställning.

Av samhällets understödstagare utgöras ju det övervägande antalet av kvinnor och barn. Det är därför uppenbarligen nödvändigt att kraftiga ansträngningar göras för att tillförsäkra fattigvårdsstyrelserna tillskott av lämpliga kvinnliga krafter. Nu innehåller visserligen föreliggande av fattigvårdslagstiftningskommittén avgivna förslag till lag om fattigvården bestämmelsen, att såväl kvinnor som män kunna inväljas i fattigvårdsstyrelse. Men i betraktande av den fördom eller slentrian som behöver övervinnas innan man kommer sig för att invälja kvinnor, är det säkerligen nödigt att särskilt betona kvinnornas behövighet.

Vi anhålla därför i huvudsaklig avslutning till fröken Paulis reservation

att i par. 11 mom. 1 göres tillägget "och bör minst en av ledamöterna vara kvinna" samt till mom. 2 tillägget "och bör minst en av suppleanterna vara kvinna".

Vi bedja dessutom

att få instämma med de reservanter som anhållit att minderårighetsgränsen måtte sättas till fyllda sexton år.

Ny landvinning.

Efter rösträttsföredrag av fröken Tilli Borg har i Tofta bildats en ny förening. Till styrelse valdes fruarna Anna Player och Anna Berntsson samt fröknarna Anna Johansson, Anna Andersson och Selma Andersson.

Ny kvinnlig stadsfullmäktig.

Vid senaste röstsammanräkningen i Trelleborgs stadsfullmäktige blev fröken Karna Sjunesson invald som medlem.

Ännu en kvinna i stortinget.

Fröken Sara Christie från Trondhjem är den andra norska kvinna som tar säte och stämma i stortinget. Hon blev vald som professor Selands suppleant.

Gåva.

Av givarinna, som önskar bevara sin anonymitet, har Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt fått mottaga en gåva av 1,000 (tusen) kronor, vilket med djup tacksamhet erkännes.

rar, något som säkert hennes kolleger vid samma gata gärna skulle vilja lära av henne, om de kunde. Här hoppas vi att hon och hennes tidning ska finnas ännu sedan rösträtten är genomförd. Expeditionen det är jag, säger eller borde säga fröken Hanna Arpi, som ända sedan tidningens grundläggning sköter denna post vid sitt jättelika expeditionsbord. Om jag omtalar, att väggarna äro täckta av hyllor för in- och utländska tidningar, så tror jag inte att något är glömt.

På kvällarna är inte lokalen obegagnad. Då hålles här V. U. och styrelsemöten och troligen komma Stockholmsföreningens samkväm att hållas här liksom de tänkta politiska upplysningskurserna.

Låt oss till sist gemensamt gratulera L. K. P. R:s arbetande stab till att ha kommit i ordning i den nya lokalen och önska den trevnad och lycka i arbetet!

Elin Wägner.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 429 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

Nuet och Framtiden.

Av Helène Philipson.

Det är inte lätt att vara ung i dessa tider. Ungdomens privilegier: den glada sorglösheten, det friska modet, svärmeriet i drömmarnas och idéernas värld, kunna de väl undgå att påverkas av den allmänna depression, som nu övergår oss, den skugga vi förnimma som en börjande världsskygning, ett hotande Ragnarök?

Var och en, som står ungdomen nära, kan icke annat än plågas av en ständigt gnagande känsla av sorg och skam över att vad vi ha att lämna i arv åt kommande generationer icke är stort mer än grusade förhoppningar, skövade natur- och kulturskatter, till kropp eller själ stympade människovarelser, en värld med våldet i högsätet och rätten trampad under fötterna.

Vi kunna inte komma ifrån ansvaret någon av oss. Neutrala eller krigförande, alla ha vi del i det som är, i det som icke borde vara. Ty "i människans ande ha tingen sin lag". Världskriget hade inte så lätt kunnat flammas upp i full låga, om inte den *krigiska andan* förefunnits hos folken och systematiskt närts och underhållits av de ledande. Allt det, som århundradens framåtskridande åstadkommit för att närma folken till varandra, alla materiella och kulturella förbindelser skänade att nedbryta onaturliga skrankor emellan människor, som behövde varandra, mer och mer i den mån civilisationens landvinning ökad — allt detta härjades av den rasande branden, krigets vilda låga.

Det är denna av alla s. k. kulturfolk *medvetet bibehållna* och *omhuldade* barbariska anda, som med nödvändighet framkallat den civilisationens och kulturens bankrutt, som kallas världskriget. "Tron verkar det visserligen", tron på kriget, den ännu i dag trots allt kvarlevande tron på krigets nödvändighet, har hållit barbariet vid liv, och kulturfolken ha icke förstätt, vilken orm de närt vid sin barm.

Men civilisation och barbari kunna icke förlikas. Endera måste duka under i striden. Det är just vad världskriget som bäst håller på att plugga in i dumma eller lata människobarns hjärnor. Skola de äntligen besluta sig för att lära sig den enkla läxan?

Dualismen i vårt liv verkar nedbrytande på tänkande, vuxna människor. Vilken obotlig skada skall den då icke åstadkomma på ett känsligt reflekterande barnsinne, på en ung människas själsliga utveckling? Skolans och kyrkans morallagar se de unga allt för ofta upphävas eller tummas på i hemmen såväl som ute i världen. Både det ena och det andra budordet överträdes i dessa vargatider mera ogenerat än någonsin, i vårt land liksom i andra länder. Hur måste icke bibelns ord: "Du skall älska din nästa som dig själv" ljuda som ett skärande hän i deras öron, som växa upp i en tid, då priset på de enklaste nödvändighetsvaror av vinstbegäret drivits upp till hittills oanad höjd och den enskilde, i ständig fruktan för hotande livsmedelsbrist, utan hänsyn till medmänniskor i samma eller ännu sämre belägenhet skyndar att tillförsäkra sig själv så mycket som möjligt av befintliga förråd! Vore det inte förklarligt nog, om ungdomen skulle ryckas med i denna de äldres kapplöpning om maten och pängarna?

Och budordet "Du skall icke dräpa" — hur skall ett oförvillat sinne komma till rätta med det i dessa massmördandets tider? Skall det utan vidare nöja sig med den distinktionen, att vad som är brottsligt och straffbart i fråga om individernas ömsesidiga förhållande är rätt och plikt stater emellan? Är det icke fara värt, att kriget, det officiella organiserade människoslaktandet, med det lysande undantagets glans bortskymmer den enkla lättfattliga regeln? Eller om så icke är fallet, hur måste icke den moraliska och religiösa känslan uppröras över en sådan hädisk motsägelse!

Inför konsekvenserna av detta svalg mellan teori och praktik måste vi stan-na och göra vårt val. Skola vi fortsätta att *lära* våra barn *ett* och samtidigt *praktisera ett annat*? Skola vi vidmakthålla denna *dubbelmoral*, detta *dubbel-liv*: ett vardagens slitande och rivande i ohejdad själviskhet och ett helgdagens botgöringsförsök för under veckan begångna synder? Nej, skola vi fortfarande bestå oss med något, som kan göra anspråk på att kallas religion eller moral, så måste det bli något *levande*, något som *ingår i vårt dagliga görande och låtande* och icke endast ett stäm-

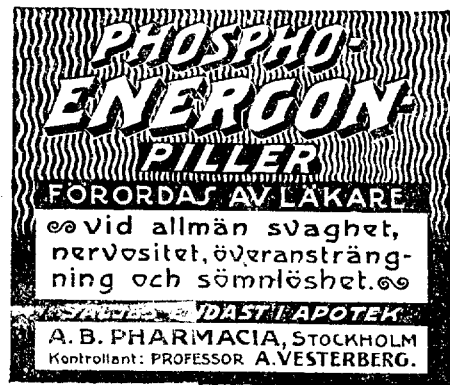
ningsliv till individuell uppbyggelse och tröst.

Den skriande motsatsen mellan *liv* och *lära* har utan tvivel varit en starkt bidragande orsak till den religionsfientlighet, som onekligen finnes inom vissa lager av vårt folk, "bildade" såväl som obildade. Men det religiösa behovet är icke desto mindre ett verkligt livsbehov även det. "Människan lever icke av bröd allena." Tron på det meningslösa är dock till sist den omöjligaste av alla. En mening i livet, en mening i döden är vad vi kräva, även om vi blott dunkelt skönja den. I full överensstämmelse med detta krav står tron på det godas slutliga seger och viljan att medvetet bidra till den tids tillkommelse, "då folken skola smida sina svärd till plogbillar och sina spjut till liar."

Tron på kriget däremot har varit och är ingenting annat än pessimismens dystra tro på det ondas oöverbinnelighet, förnekelsens ande i själva verket, den oförsonliga fienden till allt verkligt framåtskridande.

Dessa diametralt motsatta åskådningar låta sig helt enkelt icke förenas. Men det är vad man hittills alltid försökt och alltjämt försöker. Resultatet föreligger nu. Man har arbetat för upplysning, materiellt och kulturellt framåtskridande, på mänsklighetens fullkomning till allt större harmoni — och samtidigt hållit fast vid urtillståndets barbari enligt formeln: "hand i hår och kniv i strupe", med vildens fruktan och misstänksamhet betraktande sin mot samma mål strävande broder. Katastrofen har också med naturnödvändighet infunnit sig. Skräckslagna och förkrossade stå vi inför förödelsen. Finns här någon väg ut ur eländet? Endast en: det mänskliga förnufts återinsättande i sin värdighet av ledare, människornas vilja renad i lidandets skärseld, samlad och stark, inriktad mot det för alla folk gemensamma målet: rättssamhällets grundande.

Arbetet på organiserandet av detta nya samhälle har, som vi alla veta, faktiskt pågått jämsides med förödelsen, alltifrån krigets första dag, och faktum är, att det är de förhånade pacifisternas fredsprogram, som nu i stort sett blivit såväl folkens som regeringarnas. Visserligen är även här det stora steget från teori till praktik ännu icke taget, men det är nog så beaktansvärt, att det

alls på allvar diskuteras och icke längre på något vederhäftigt håll betraktas som utopiskt.

Det är på tiden, att hemmens och skolans målsmän vakna till insikt om sin speciella uppgift i nydaningsarbetet. Framför allt måste de enas om att hålla allt ensidigt partitagande, alla hatfulla ord och fula beskyllningar mot olika tänkande fjärran från de unga och i stället hos de blivande samhällsmedborgarna ingjuta förståelsens och toleransens anda, den humanitetens och frihetens anda, som icke för egen räkning kräver mer än vad som unnas andra.

Vår tids ungdom måste framför allt fostras till socialt kännande och tänkande människor. Kunskapen om det personliga ansvaret, fysiologiskt såväl som psykologiskt sett, kan icke utan skada för släktet undanhållas den uppväxande generationen. Hos djupare anlagda naturer har denna individuella ansvarskänsla väl alltid funnits och också tagit sig uttryck i handling, men vad vi nu framför allt behöva är, att dessa individuella yttringar av ansvarskänsla växa ut och förtätas till verklig samhälls- och medborgaranda. Det "*sociala samvetet*" måste göra sig hört i allt vidare kretsar och kraftigare än någonsin, om vi alls skola kunna möta de krav, som tidens allvar ställer på oss.

Det är denna sociala ansvarskänsla, som är det bärande i stora samhällsrörelser som nykterhetsrörelsen, fredsrörelsen, kvinnorrörelsen, vilka alla bottna i bestående missförhållanden, som blott genom en omdaning av tänkesättet och sederna kunna upphävas. Ingen ung människa bör få stå främmande för dessa eller andra ideella strävanden i

Kvinnoprofiler från flydda tider.

Av Gustava Svanström.

Höstmolnen gå kalla och grå, och skygningen faller över det gamla norrländska järnbruket. Klockan är sex, det är lördagskväll, och från trästapeln vid kyrkan klämtar det helg.

I smedjorna, som ligga i en mörk rad vid den brusande ån, är dagsarbetet slutat, och smederna, resliga magra karlar med anletsdragen svårtade av sot, komma över bruksgatan för att gå hem till sina stugor. Då kommer en vagn rullande, förspänd två för dem välkända bruna hästar. Den långa, skäggige kusken är dem likaledes välbekant, och de bli stående med mössan i hand, medan vagnen rullar förbi.

Under den uppslagna sufletten skymta de en kvinnas ansikte, inramat av en stor svart knythatt. Dragen kunna de ej fullt urskilja, men det är drag, som de alla kunna utantill, stora, skarp-skurna, med tunna, stränga läppar, ett ansikte, som kan rannsaka hjärtan och njurar, när det gällar.

Längre bort på bruksgatan går en krokig gestalt, stödd på två käppar. Det är gammelsme'n, den äldste vid bruket, som nu nittioårig gått ut ur stugan ett tag. Han går åt sidan, får med darrande hand av sig mössan och blir stående barhuvad som de andra.

Då får kusken ett tillrop att stanna. — Sätt på dig mössan, Jan Anders,

bjuder en röst ur suflettens djup — det blåser kallt för gamla skallar i kväll. Och akta dig för att gå och krälla ute i mörkret. Jaså, gikten är svår, säger du — jo, du har levat över den tid, som blivit människan tillmätt i Skriften, så att du kan inte begära så mycket av vår Herre hädanefter här på jorden.

Vagnen rullar vidare, bort mot herrgården, där det kalla, gula västerljuset under molnens mörker ännu blänker svagt i gavelns smårutade fönster. På nedersta trappsteget står trotjänarinnan, gamla jungfru Ulrika, niger och hälsar sin matmor välkommen hem.

Och allt står väl till, Ulrika, säger den gamla frun och räcker henne piraten — vi ha blivit förskonade från eld och brand, ser jag.

En annan yngre kvinna med ett blekt, vekt utseende kommer ut och niger även hon.

— Välkommen hem, svärmor, säger hon. Hon får en hastig omfamning och en lätt kyss på pannan.

— Jag skall hälsa dig från Sofi — pojken väge tolv skålpund, när han äntligen kom.

Med denna glada underrättelse går brukspatronessan Nordelius in i sitt hem, den gamla vita herrgården, där hennes fäder bott. Släkten har varit rikt välsignad med döttrar, och det var hennes avdöde man, som efter svärfadern blev herre till bruket.

Hon har nu varit på fjorton dagars besök och kristning hos sin gifta dot-

ter, som efter raden av döttrar äntligen fått den efterlängtede sonen.

Denna dotter är hennes enda levande barn. Själv hade hon den glädjen att hennes förstfödde var en son, men sedan fick hon uppleva den sorgen, att han vid mogen ålder omkom genom en olyckshändelse. Han var då nygift, och hans änka, den bleka frun, har aldrig kunnat repa sig efter detta slag. Hon är svag och sjuklig, och det är den gamla frun, som, ännu stark till kropp och själ, styr hela bruket.

Det är hon som gör rondan i smedjorna, där arbetets sång i den tidiga morgonstunden börjar bulta och hamra, där det smids spik och hästskor och knivar och liar och mera sådant till stora delar av provinsen. Det är hon som håller tummen på ögat på dem, som fått brännvinsflaskan för kär, det är hon, som redar upp ordningar i familjelivet i de röda stugorna, och det är inför henne rättaren och bokhållarna ha att avlägga räkenskap.

Dessa senare ha också omedvetet rättat på sig och fått en stramare hållning vid ljudet av vagnsbullret. Ha de räknat hennes bortovaro som en fritid, så veta de nu, att det måste bli slut med varje böjelse för självsvald eller slarv.

Men så stor är den respekt hon inger och det förtroende alla mer eller mindre medvetet hysa för hennes klokhet och rättvisa, att den yttre och inre ordning, hennes kraftiga vilja genom-

fört, sällan störs av några rubbningar. Beträffande pigorna i köket ha de dessutom jungfru Ulrikas strängt vakande öga över sig. Hon lever själv, som om hon alltid stode under sin matmors blickar, och hon genomför noggrant samma regemente i smått som den förra i stort.

Dagen efter hemkomsten sitter patronessan rak och värdig inne i det lilla blå kabinetet, som är hennes allra heligaste. Hon är svartklädd som alltid, och under den stora vita mössan ligga silvergrå kanonlockar helt prydligt vid tinningarna. Hon har redan gjort rondan i smedjorna, och bokhållarna ha stått inför Pontius Pilatus och avlagt räkenskap för sitt fögderi under hennes bortovaro.

Nu är det jungfru Ulrikas tur, men dessa stunder, som de, som äro behäftade med ont samvete, frukta, emotser hon snarare med stolthet, ty hon vet, att hon alltid gör sin plikt.

Patronessan betraktar sin trotjänarinna, och det kommer en nästan omärklig glimt av humor över hennes stränga drag.

— Jag tror, att du är en värre drake än jag, Ulrika, säger hon.

Jungfru Ulrika redogör för vad som gått åt av husets förråder och för den medicin hon utlämnat till bruksfolket.

— Det är fasligt, säger patronessan, vad Anna Kajsa är begiven på hjärtstyrkande droppar och gubben Bjur på malörtsbrännvin. Men du känner nog dina Pappenheimare Ulrika, jag behö-

tiden, var och en bör ha rätt till en sakrik, lidelsefri och opartisk framställning av respektive rörelserns uppkomst och utveckling för att sedan allt efter individuell läggning kunna göra sin insats i reformarbetet.

En början till en dylik social undervisning har gjorts genom den föreläsningkurs i sociala ämnen, som anordnats gemensamt för elever i Stockholms högre flickskolor och samskolor och nu pågått under en följd av år. Den inledande föreläsningen har alltid varit avsedd att väcka de ungas ansvarskänsla inför samhället, att mot det närvarandes mörka bakgrund framhäva de krav, som åter och åter måste ställas på unga, friska krafter, "spända av en eldig håg", och har säkerligen både på grund av ämnets natur och föreläsarens personlighet gjort ett varaktigt och starkt intryck på det mottagliga auditoriet.

Övriga föreläsningar i kursen ha behandlat sådana ämnen som Kooperationen, Folkbildningsarbetet, Socialpolitik, Svensk kvinna inför svensk lag, Nykterhetsfrågan etc. och ha alla präglats av sakkunskap och fördomsfrihet samt synbarligen intresserat de unga åhörarna. Önskligt vore, att föräldrar och lärare, i den mån utrymme medgäve, mera allmänt kunde närvara vid dessa föreläsningar, särskilt vid inledningsföreläsningen, eller på annat sätt göra sig förtrogna med ämnena i fråga. Vid lärarutbildningen borde numera ovillkorligen särskild vikt läggas vid inhämtandet av social kunskap. Den äldre generationen måste gå framåt jämsides med den yngre, eljes uppstår lätt ett svalg mellan dem. Varken föräldrar eller lärare kunna numera ställa sig på någon piedestal gentemot de unga, vilka icke längre villigt böja sig för enbart yttre auktoritet. Endast genom verklig överlägsenhet, grundad på hela personlighetens växt och utveckling, kan uppfostraren i vår tid göra sig till ungdomens ledare. Men ledarna och vägvisarna måste framför allt själva känna vägen, vandra den ofta och gärna, innan de kunna göra andra förtrogna med densamma. Ve dem, om de föra sina skaror vilse!

I världskrigets belysning måste en grundlig revidering av nedärvda föreställningar och vanor företagas med särskild hänsyn till det uppväxande

Nya väljare i Manitoba.

De nya röstlängderna i Manitoba, Kanada, vilka för första gången uppta även kvinnliga namn, ha nyligen upprättats, och det har kostat vederbörande ett icke ringa arbete med hänsyn till de många inslagen av utländsk nationalitet i Manitobas befolkning. Namn sådana som Myktyzsgyn och Zatokyskoi, för att ta några exempel ur högen, vålla ett ganska stort besvär, och situationerna ha icke varit utan sina roandepoänger. Så yttrade sig en svensk arbetare, som i sällskap med sin hustru kom för att få sitt namn upptecknat: "Hon är en präktig hustru. Sju barn har hon, och det är bra att hon nu har rösträtt också. Det är nog riktigt att kvinnans plats är i hemmet, men hon måste se till hur det gestaltas utomhus också. Min Frida måste tänka självständigt, ty de som inte gör det, har ingen nytta av rösträtten. Inte ett ord säger jag till henne, utan hon får sköta sig på egen hand."

Tyvärr gingo många kvinnor miste om sin rösträtt på grund av lagen om gifta kvinnors nationalitet, som blev fastställd, då kvinnorna ännu icke hade någon yttranderätt i statens angelägenheter. På många platser i Manitoba är det därför så, att en tysk eller österrikisk kvinna, som är gift med en brittisk undersäte, har rätt att rösta, medan detta förvägras den kanadensiska, som i äktenskap är förenad med en utlänning. Flera kvinnoorganisationer i Kanada opponera sig mot de orättvisor, som lagen om gifta kvinnors nationalitet innebär och fordra att en ändring, vilken tager hänsyn till kvinnorna som individer, kommer till stånd.

Använd L. K. P. R:s brevkort och agitationsmärken.

släktet. Vi behöva en renässans på uppfostrans och undervisningens område. Det är omöjligt att utan vidare fortgå i samma hjulspår som hittills. En ny generation får icke tillåtas att begå samma förfärande misstag som alla föregående. Föräldrar och lärare måste besinna sitt ansvar inför det nya, som skall fram, fram genom lidande och död. *Ofödda släkten "sträcka armarna mot morgonrodnaden och kalla på ungdomen. Kommer den? Fläktar i purpurskyarna dess fana?"*

Kvinnorösträttens ställning till tidens frågor.

Ett genmäle.

I Anna Lenah Elgströms artikel: Samhällsmoderlighet i föregående nummer av Rösträtt för Kvinnor förekomma en del anmärkningar mot rösträttsrörelsen, som kunna förtjäna ett bemötande. Inte därför att de äro nya. Rösträttsföreningen har haft anledning att förut klargöra sin ställning härvidlag, men samma angrepp kommer igen allt som oftast, vanligen från personer som haft så gott som ingenting med rösträttsarbetet att göra.

Fru E. påstår att "kvinnosak är för flertalet av socialt intresserade kvinnor endast rösträtt". Detta vittnar om en stor obekantskap med kvinnorörelsen, som är mycket äldre än kampen för rösträtten. Kvinnornas strid för bättre utbildning, för rätt till arbete, för förbättrade äktenskapslagar m. m. började långt tillbaka på 1880-talet, och fortgår i skilda organisationer alltjämt, medan det är först vid ingången till detta århundrade, som kvinnorna började inse, att den enda säkra vägen att förbättra sin egen ställning och samhället i sin helhet är rösträtten. Därför bildades en förening med detta som särskilt mål, avsedd att sammanlösa de kvinnor av skilda kategorier, vilka insågo att rösträtten var det nödvändiga medlet för att nå, vad kvinnorna strävade efter i samhället.

Helt naturligt blev då det dagliga programmet endast rösträtt och kvinnornas upplysning. Detta var grunden för sammanhållningen eftersom i föreningen finnas kvinnor, som med sin rösträtt vilja verka för olika sociala och politiska mål. Vi ha själva alltid betonat att rösträtten blott är ett medel, men vi bestrida på det bestämdaste att den är en "detalj", den är tvärt om ett conditio sine qua non för alla kvinnostridanden.

Ofta frågas nu från personer, som äro intresserade av en speciell fråga t. ex. nykterhet, fattigvård, fred, sexualreformer etc., varför ta Ni icke upp den frågan på Edert program. Vi svara: Rösträttskvinnorna äro i regel socialt intresserade, vi se dem i skilda föreningar verksamma för olika mål,

Elegant

kemiskt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Örgryste Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
GÖTEBORG

men inom rösträttsföreningen arbeta de för rösträtt. Dock sträva rösträttsföreningarna genom sin upplysningsverksamhet att väcka kvinnornas sociala ansvarskänsla, och vi våga tro att detta arbete icke varit utan frukt.

När kvinnorna fingo rätt att bli stadsfullmäktige och man började se sig om efter lämpliga kandidater, fick man ofta nog gå till rösträttsföreningarna för att finna dem och likaså vid andra kommunala uppdrag. När kriget bröt ut, och Kvinnornas uppbyggda bildades för att hjälpa de mobiliserades övergivna familjer, så var det flerstädes också rösträttsföreningarna som trädde in i ledningen.

Och så "aktiva pacifister" äro rösträttskvinnorna över all världen, att den enda internationella förening, som inte sprängdes sönder vid krigsutbrottet är den Internationella kvinnorösträttsalliansen. Dess tidning Jus Suffragii, utgiven i London, utkommer fortfarande, innehållande rapporter för både neutrala och krigförande länder. Här få kvinnorna jämföra sina erfarenheter från ömse sidor om fronten, diskutera de nya svåra problem inför vilka kriget ställt dem och känna sin solidaritet över stridsviolet.

Om rösträttsföreningarna sålunda studera och diskutera alla möjliga olika frågor, avhåller sig Landsföreningen av princip, enligt ett beslut på centralstyrelsemöte, att göra uttalanden i andra än rena kvinnofrågor, där de kunna förutsätta att alla dess medlemmar äro eniga.

Det är lätt för den som står utanför rösträttsarbetet att säga, att "deras avgång är ingen förlust", som inte kunna vara med om de längst gående idéerna i frågor sådana som nykterhet, fred, sexualreform, men de som ha ansvaret för rörelsen kunna ej resonera så. Vi måste dock ha i minnet, att det är högerens motstånd, som skall övervinnas, och därför vore det mer än oklokt att genom ståndpunktstagande i frågor, som ligga utom vårt egentliga

ver inte tro, att du missbrukar Guds gåvor.

När jungfru Ulrika är färdig att gå, säger hennes matmor.

— Vänta litet, Ulrika, — jag måste tala om för dig ett smärtsamt budskap som jag fått. Eva Warolin har blivit änka med sina fyra små.

Jungfru Ulrika slår ihop händerna. Å, kära hjärtanes, suckar hon — här mamsell Eva blivit änka!

Också hon känner sig smärtsamt berörd, ty denna mamsell Eva kom så småningom att stå i gunsten hos henne under de fem år hon var husmamsell på herrgården. Hon var en rask och duglig flicka med ett gott handlag för allt hon tog sig till. Hon kunde ha fått en förmögen länsmän, men så var det olyckligtvis en fattig student, som kom att bo på herrgården under det han tog upp viaticum i trakten, och då blev det kärlek av.

— Ja, hennes präst gick och dog ifrån henne, innan han ens hann få något eget, säger patronessan, men det tog han väl inte med i beräkningen, när han gifte sig med henne. Men vad jag tänkte säga dig, Ulrika, det var, att om vi nu sätter upp en ullgarnsväv, så får du laga, att den räcker till kläder också åt Eva och hennes barn. Det är inte gott för en ensam kvinna att reda sig med fyra små. Änkor och faderlösa måste man tänka på, Ulrika.

— Ja, svarar jungfru Ulrika. Hon tänker, att om mamsell Eva, som visst ibland kunde vara tanklös,

som andra ungdomar, många gånger tyckte, att patronessan förde ett strängt regemente, så skall hon kanske nu i prövningens dag bäst få lära känna henne. Och hon tänker, att allt det nyttiga hon under dessa år på bruksherrgården fick vända sina händer till, säkert kommer att kännas minst tungt för henne att bära genom livet.

* * *

Fru Eva Warolin, änka efter vice pastorn Johannes Warolin, sitter vid fönstret och använder det sista dagsljuset till att sy hålsöm på ett lakan av finaste linnelärf. Hon syr brudlakan åt socknens rikaste bonddotter, hon skall också brodera brudnåduken och åtskilligt annat till utstyrelsen, ett arbete, som hon med tacksamhet mottagit nu, när hon står utan stöd i livet och med sina händers arbete måste försörja sig och sina barn, om hon inte vill komma socknen till last.* Hon sitter och tänker, att det där bröllopet skall inbringa henne åtskilligt, både i pengar och in natura. Hon har lovat att hjälpa till med finbaket och att göra bröllopstårtorna — hade det också varit så väl, att hon fått kläda bruden, som denna själv önskat. Men den gamla prostinnan och hennes ogifta dotter hålla detta som sitt privilegium — fastän de långt ifrån behöva det för inkom-

* Vid denna tid fanns ingen pensionskassa för prästänkor.

stens skull — och ingen av socknens brudar har ännu vågat riskera deras onåd.

Barnen leka, utan att göra mycket buller, i ett hörn av det stora köket som jämte den lilla kammaren innanför utgjort hennes bostad under de sju år hon varit gift, och vilken bostad hon nu, jämte det enkla bohaget, vill söka att behålla. Visserligen är den kall och dragig, men bönderna i byn ha lovat att köra till henne ved, och hon vet nog, att de komma att tänka på henne med ett och annat därjämte.

Hon ser bort till den äldsta flickan, som lillgammal och beskäftig för sina sex år leker mor för de yngre. Ja, det är bra, tänker hon, att hon kan börja ta hand om dem, att de snart kan reda sig ensamma, när mor hjälper till med sömnad i prostgården och andra gårdar.

Hon kommer att tänka på ett ordspråk, om att en god vilja drar halva lasset. Ja, nog har hon en god vilja, men hon kan ändå inte hindra att det kommer stunder, när lasset känns ganska tungt. Hon ser inte sy längre, och så släpper hon arbetet i knäet och sitter och ser ut mot snön, som faller och faller, i stora lösa stjärnflockar.

Om några veckor är det jul, tänker hon. Och den tanken liksom gläntar på en dörr, som innan hon hinner hindra det, öppnar sig på vid gavel. För sorgen — sorgen och saknaden efter den hon förlorat.

De levde alltid överens och lyckliga,

och han var den bästa man hon visste i världen. Nitisk var han i sitt ämbete och avhållen i församlingen — det var mellan sockenborna redan en avgjord sak att de skulle välja eller kalla honom till sin kyrkoherde, när den äldrige och skröplige prosten lade ihop sina ögon.

Men hur annorlunda blev inte allt — nu får hon vara glad om hon får sitta kvar i den oansenliga stugan och få några marker ull för sin sömnad i stället för att bli en välmående prostinna.

Han skulle ha sparat sig litet bättre, tänker hon. Socken var stor, och alla årstider företog han besvärliga färder till de många avlägsna skogsbyarna. Det var under en sådan färd han länge ner på vårisen och fick ligga så länge i vaken, att han ådrog sig en häftig lunginflammation. Han gick igenom, men sedan började han hosta, trodde själv att det ingenting betydde och arbetade som förut, tills det var för sent, tills ingenting mera förmådde bota hans sjuka lungor.

En tung suck glider över hennes läppar. Världen tycks henne så tom och mörk i detta ögonblick — hade hon inte barnen skulle det knappast tyckas henne lönt att leva och sträva.

Hon stirrar ut mot skymningen och snöns fallande flor. En försläde kommer körande borta på vägen, och hon ser skjutsbonden sitta i sin hundskinns päls på lasset. Hon betraktar honom först med likgiltiga ögon, men sedan är det något hos honom som förefal-

Riks 25 50

Allm. 62 96

La fleuriste
Kgl. Hofblomsterhandel
Malmorgsgatan 6, Stockholm

L. S. FREDENHEIM (Lotten Scholander):
Skulden. Svenska Andelsförlaget.
Pris kr. 1: 75.

Föreliggande bok utgör ett inlägg i diskussionen om krig och fred, om rustningar och avvärjning. Förf:s ståndpunkt är att folken konsekvent böra inrikta sina rustningar på försvar av egna gränser, därtill ha de rätt, men de ha aldrig rätt att gå till anfall på ett annat folks område. Det är i de stora militärstaternas konsekventa inriktning på anfallsteknik förf. ser skulden till världskrigets utbrott. Vägen till en varaktig fred går genom ett allmänt erkännande av anfallskrigets rättsstridighet och ineffektivitet mot moderna försvarsverk — samt varje lands rustande med ett effektivt försvar, så ordnat att det ej kan missbrukas till anfall, och byggt på bred demokratisk grund. — Om detaljer i boken kan man ställa sig tveksam, men det brinnande intresset att finna en framkomlig väg till en tryggad fred är omiskänligt, och förf:s uppslag bör kunna väcka en givande diskussion. — Att kritisera samhället är lätt, det är betydligt mera otacksamt att komma med planer till dess nybyggnad, och man får vara tacksam mot dem som våga försöket.

G. R.

program driva ifrån oss de moderata kvinnor, som blivit rösträtten trogna trots partiståndpunkten. Fru E. behöver för den skull icke vara ängslig. Det blir inte de arbetande rösträttskvinnorna som komma till målet med en tom rösträttskorg, de veta nog, vad de vilja innesluta däri, de ha haft god tid att samla erfarenheter under sitt rösträttsarbete. Men ingen, om än aldrig så ivrig kvinnlig pacifist eller vän av sexualreformer skall någonsin kunna dana samhället efter sitt patos, förrän vi erövrat rösträtten.

Gulli Petrini.

ler henne bekant. Hon trycker sig närmare rutan, och barnen, som märka att mor blivit nyfiken på något komma och titta som hon.

Då stannar också mannen och tittar provande ned mot hennes stuga. Så svänger han litet på tömmen, och släden plöjer spår i den bländvita över-snöade vägen, som bär till stugan.

— Men det är ju Lars Olov, utbrister hon, när han stannar framför trappan — Lars Olov, kusken från Nordanå bruk.

Litet senare står Lars Olov framför elden inne i stugan, medan snön tinar och droppar i hans långa skägg. Han står där såvlig och säker, så att hans blotta åsyn ger henne en känsla av trygghet. Han har många hälsningar från patronessan och jungfru Ulrika — klockan tre på morgonen for han hemifrån, och nu har han hunnit fram, innan det blev riktigt mörkt.

Slädens innehall blir omsider inburet. Där finns en fårkropp, en smörbytta och en duktig skinka, korv av olika slag, hemstöpta ljus, både stora och små, åt barnen, gryner, russin och sviskon, stora bullar av herrgårdens oförläpneliga vörtbröd, en packe ullgarnstyg till varma klädningar och åtskilligt annat smått och gott som en omtänksam husmor sänt med.

Så är det också något mera. Lars Olov tar ur fickan det lättaste godset, ett brev hopsatt med blått munlack. Och när Lars Olov gått för att skaffa nattlogi åt hästen i närmaste bondgård och barnen krupit tillsammans, lyckliga över några russin' och var sin skiva sött vörtbröd, sätter sig fru Eva vid elden och läser.

Orättvisor på grund av kön.

Det är oftast de personliga synpunkterna, som bli bestämmande för människans uppfattning av samhällslivet, och däri ligger även förklaringen till att de förmögna och i hemmen skyddade kvinnorna, som aldrig komma i kontakt med livets hårda verklighet, ofta ställa sig likgiltiga, för att inte säga avvisande gent emot kvinnorösträtten. För deras i kampen för tillvaron arbetande systrar har den blivit symbolen för likställighet och ernåendet av en bättre ställning i samhället. Det är ett ofrånkomligt faktum att rösträttslösheten moraliskt inverkar på livets förhållanden och stämplar kvinnan med en prägel av underlägsenhet. Även på de områden där kvinnan fått samma utbildning som mannen och är likställd med honom, får man ofta bevitna att de kvinnliga meriterna sakna all betydelse när det gäller en manlig medtävlare.

I England ha de kvinnliga läkarna vid mångfaldiga tillfällen påvisat orättvisor, som drabbat dem på grund av deras rösträttslöshet, och de ha kämpat en mångårig kamp mot trångbröstad fördomar. Under de senaste åren har en genomgripande förändring ägt rum, men detta har sin orsak i den omvärdering av alla värden, som kriget åstadkommit. På sjukhus, där man i trångbröstad överlägsenhet förbjudit de kvinnliga läkarna tillträde, tar man nu med tacksamhet emot deras tjänster, och de av kvinnor organiserade fältlasarettens ha i pressen omnämnats med de mest ampla lovord.

Inför denna revolution i tänkesättet kan man inte underlåta att kasta en retrospektiv blick på de år, som föregingo krigsutbrottet. Den första kvinnliga banbrytaren på läkarområdet var miss Elisabeth Garrett, som under många år kämpade sin kamp så gott som ensam. Hennes lott var pionjärens och hon bröt ny mark för kommande generationer. Det var hon, som lät bygga ett sjukhus för kvinnor, och det var genom hennes energiska arbete den kommitté kom till stånd, som grundade en undervisningsanstalt för

kvinnliga medicinare. Efter d:r Garrett ha kvinnorna i ständigt ökat antal strömmat till den medicinska fakulteten, men de ha icke beretts samma möjligheter som sina manliga kamrater. När en man inregistrerats som medicinska kandidat, har han haft att välja på tolv olika medicinska skolor och allmänna sjukhus, medan kvinnorna däremot endast varit hänvisade till den av d:r Garrett startade skolan samt ännu ett sjukhus. Kvinnornas utbildning har därigenom blivit begränsad, och för att erhålla en allsidig kunskap i sitt yrke ha de varit hänvisade till att praktisera utomlands.

För några år tillbaka reste en kvinnlig engelsk läkare till Indien för att studera ögonsjukdomar och företog ett hundratal lyckade operationer samt blev förklarad expert på området. Det oaktat blev hon utesluten från en diskussion i frågan, som ägde rum i ett vetenskapligt sällskap, endast på den grund att hon var kvinna, ehuru hon var den av de närvarande, som ägde den största erfarenheten.

Vid tre olika tillfällen har en plats varit vakant vid Londons barnsjukhus. Den enda av kandidaterna, som var specialist i barnsjukdomar, var en kvinna, och hon hade även i nio månader tjänstgjort som vikarie på sjukhuset. Hennes ansökan avslogs vid tre olika tillfällen, och företräde gavs åt manliga kolleger, som icke voro specialister i barnsjukdomar.

Samma sjukhus tillämpade principen olika lön för lika arbete. Till och med medicinska tidskrifter ha gjort skillnad på manliga och kvinnliga medarbetare och vägrat att publicera den kvinnliga läkarens namn.

Dessa orättvisor tillhöra emellertid det förgångna, och man gör kanske klockast i att draga en slöja för det som har varit och vara tacksam för det man ernått, men som ett bevis för hur de rösträttslösa kvinnorna behandlats, är det typiskt nog. I de länder, där män och kvinnor stå likställda inför lagen och med samma medborgerliga rättigheter, skulle man aldrig komma på den tanken att draga upp gränsskillnader på grund av kön. I en rättfärdig stat måste det naturligtvis vara den individuella begåvningen, som bör komma till sin rätt, och den undermålige får vika för den kunnige, antingen det är en man eller kvinna.

I London har som sagt förhållandena grundligt reviderats, och kvinnorna mottagas vid alla Londons sjukhus. Det är emellertid den hårda nödvändigheten och inte sinnets generositet hos vederbörande, som orsakat förändringen, men kvinnorna ha blivit satta i tillfälle att dokumentera sin duglighet, och den mark de erövrat kan sedermera icke frånöras dem.

G. H. E.

Högertidningen Lunds Dagblad,

som alltid ställt sig förestående gentemot kvinnornas rösträttskrav har med anledning av L. K. P. R:s uppvaktning hos justitieministern gjort rösträttsfrågan till föremål för en ledande artikel, vari det bland annat heter:

Det förefaller ur alla synpunkter värdefullt, om den kvinnliga rösträttsfrågan kunde komma att behandlas för sig själv och utan sammanblandning med författningsfrågorna i övrigt. Visserligen skulle möjligen en formellt mera fördjupad utredning av kvinnorösträtten mera än nu är fallet klarlägga densamma betydelse och rättmätighet. Denna fråga har dock varit föremål för så mycket diskussioner, att statmakarna böra vara fullt beredda att träffa ett avgörande när som helst.

För vår del ha vi icke kunnat fatta skälen, varför högerpartiet under årtal så envist motsatt sig en reform,

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR

STOCKHOLM

1 Barnhusgatan 1
(hörnet av Drottninggatan)

Stort lager af finare och enklare

MÖBLER

i ek, mahogny, valnöt samt andra
träslag äfven målade, till billigaste priser.

Allm. Tel. 11410 Riks Tel. 65 05

I pressläggningens ögonblicket har redaktionen fått veta, att den kända rösträttsveteranen, ordföranden i Södermanlands länsförbund, fru Augusta Widebeck den 16 november fyller 70 år. Tidningen sänder sina varmaste lyckönskningar och ber att få återkomma i ett följande nummer.

Tolv frågor till Sveriges kvinnor.

Fyller du ditt hjärta och dina tankar med stundens bekymmer?

eller

Besinnar du, att den tid i vilken du lever, ställer stora och nya krav på dig? Jämtrar du bara över kriget?

eller

Gör du själv vad du kan för fredens sak?

Nöjer du dig med tomma önskningsor om en lyckligare framtid?

eller

Bygger du själv på den kommande fredens grundmur genom att pränta in i dina barn en outrotlig avsky för kriget och kärlek till freden?

Ursäktar du dig med att det tjänar till intet, och att intet finns att göra? innan

du tagit reda på de möjligheter, som här i vårt land skapats just för dig att ge uttryck åt din fredsvilja?

Klandrar du andra för att de ingenting göra?

eller

Har du tagit reda på kvinnornas internationella fredsarbete?

Är du en länk i kvinnornas fredskedja, som knytes i alla land?

Tänker du låta dessa frågor gå dig likgiltigt förbi?

eller

Vill du vara med och hjälpa oss i vårt arbete?

Svenska sektionen av internationella kvinnokommittén för varaktig fred (I. C. W. P. P.) inbjuder för fredssakens intresserade personer att besöka det läsrum, som kommittén i samverkan med Svenska fredsforbundet öppnat Kardusmakaregatan 6, 2 tr., Stockholm.

Läsrummet, där upplysningar om fredsrorelsen lämnas och där litteratur finnes tillgänglig — även för utlåning — hålles öppen varje dag 2—4 samt dessutom måndagar och torsdagar 6.30—8.30 e. m. Inga avgifter.

Första torsdagen i varje månad kl. 6.30 e. m. träffas sektionens medlemmar å läsrummet, då tillfälle gives till meningsutbyte i aktuella fredsspörsmål. Stockholm i oktober 1917.

Svenska sektionen av I. C. W. P. P.
Anna Klemm, Valhallavägen 59. Mathilda Widegren, Sibyllegatan 59. Nina Andersson, Västerås. Anna Lindhagen, Floragatan 15. Ellen W. Palmstierna, Baldersgatan 5.

vars rättvisa är oomtvistlig, och vars verkningar icke kunna bli annat än goda. Man har intrycket av, att det varit omsorgen om den egna maktställningen, som varit det ledande motivet för högerens vägran att skänka kvinnorna politisk rättvisa. Vi tro icke att dessa farhågor haft någon verklig grund, men även om detta hade varit fallet, hade det icke varit något fullgot skäl att stoppa en naturlig politisk utveckling. Det måste finnas rättfärdighet även i politiken, och det hämnar sig, om man våldför sig på denna enkla sanning.

Advokat EVA ANDÉN

JURIS KAND.

Kvinnliga Juridiska Byrån

Lilla Vattugatan 14 (vid Brunkebergstorg)
STOCKHOLM C.

Bättegångar o. juridiska uppdrag av alla slag.

KL. 10—4.

Riks tel. 7576.

Allm. tel. 18336.

Hemmets Räkenskapsbok

är en praktisk, trevligt uppsatt hushållsbok, för vilken vi påräkna röst-rättskvinnornas särskilda intresse. Den är enkel, överskådlig och fullständig och kan bli till en värdefull hjälp i dyrtiden, då man mer än någonsin måste fråga sig vad pengarna böra användas till. Men husmodrarna göra icke blott sina egna hushåll, utan även rösträtten en ovärderlig tjänst genom att använda Hemmets Räkenskapsbok. Dess utgivare, fru Signe Thörnqvist, kommer nämligen att låta nettobehållningen oakortad tillfalla rösträttsrörelsen, hälften Östergötlands länsförbund, som är nystartad och fattigt, och hälften L. K. P. R:s upplysningsfond. Dessutom är provisionen så drygt tilltagen att de enskilda föreningarna böra kunna göra sina icke obetydliga inkomster på försäljningen.

För det billiga priset av 75 öre kan alltså varje husmoder föra en fullständig journal över sina utgifter och inkomster och den 1 januari 1918 får den inte saknas på någon rösträttshusmors skrivbord. Insänd snarast rekvisitioner till fru Signe Thörnqvist, Motala Verkstad.

Arbetet ute i landet.

Eskestuna F. K. P. R. firade Birgittadagen den 7 oktober med ett offentligt möte å Stadshuset festsal, som därför dekorerats med blommor, flaggor samt föreningens standar. Festen inleddes med sång av fru Nanny Nylund, som stämningfullt föredrog Stenhammars Sverige. Sedan föreningens ordförande, fröken Hallman, hälsat de närvarande välkomna samt uppläst d:r Lydia Wahlströms Drottning Margareta, framträdde kvällens talarinna, fru Karin Fjällbäck-Holmgren och höll ett med varm känsla och entusiasm framburet föredrag Vad vi alltjämt måste upppepa, vilket belönades med livliga applåder. Härpå följde sång av fröken Domellöv, varefter festen avslutades med Du gamla, du fria etc. Gemensamt te-supé intogs. Måndagen den 29 oktober hade föreningen anordnat fredsföredrag. Över ämnet Den varaktiga fredens organiserande höll jur. kand. fru Anna Wicksell ett sakrikt föredrag, en platstidning skriver med anledning därav, att detta föredrag och det intresse, med vilket det ähördes, vittnar om att kvinnorna icke ligga efter männen i politiskt intresse och vid syn på frågorna. Fru Wicksell hyllades med hjärtligt bifall. Efter föredraget samlades en del föreningsmedlemmar kring henne vid ett samkväm å Stadshuset.

Hedemora F. K. P. R. högtidlighöll de svenska kvinnornas rösträttsdag, Birgittadagen, med ett enkelt samkväm å Hushållsskolan. Sedan ordföranden hälsat de närvarande välkomna, tillkännagavs, att dagen skulle ägnas minnet av drottning Margareta, unionsdrottningen, Valdemar Atterdags dotter. Elin Wagners för tillfället författade föredrag Medan vi vänta samt Elin Wahlqvists uppsats, Till Margarettaminnet, upplästes, sedan kaffe intagits vid ett välförsett kaffebord, som icke gav intryck av, att vi leva i kristider. Till slut antogs enhälligt den föreslagna resolutionen.

Den 20 oktober kom fru Gurli Hertzman-Ericson till Hedemora på sin föredragsturné genom Dalarna och höll samma afton sitt gedigna och väckande föredrag över ämnet Vad tiden kräver av kvinnorna, inför en ganska talrik publik, som med stort intresse ähördde den utmärkt framställningen. Talarinnan framhöll därvid att arbetet för kvinnans politiska rösträtt hade, under den tid det pågätt, passerat hänets stadium och var nu inne i motståndets för att — som hon hoppades — inom kort krönas med framgång. Vidare

Söders "English School"

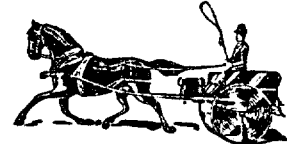
Engelska lektioner och översättningar.

Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.

Annie I. Scott.

Arvika Vagnfabrik, Arvika.

Kungl. Hovleverantör.

Sveriges största fabrik för tillverkning av alla sorters lyx- och arbetsskodon

Utställning: David Bagaresgata 1, Sthlm.
Priskurant på begäran. Rikst. Arvika 87, Sthlm 45 44.

Begär priskurant även å Kullageraxlar.

erinrade talarinnan om husrums rösträtten, då den en gång tillerkännes kvinnorna, tillfaller ej allenast dem, som målmedvetet arbetat för densamma, utan även de andra, som suttit över samma och låtit de andra utföra det ofta otacksamma arbetet. Efter det med livliga applåder mottagna föredraget uppmanade talarinnan de närvarande att sluta upp i ledet bland dem, som arbeta för kvinnans politiska rösträtt och att som medlemmar ingå i Hedemora F. K. P. R.

Hälsingborgs F. K. P. R. tillsammans med Fredrika-Bremer-Förbundets hälsingborgskrets hade den 20 oktober anordnat offentligt möte å Högre allmänna läroverkets aula med föredrag av ordföranden i livsmedelsstyrelsen, borgmästare Joh. Bååth, Några ord om våra kristidsförhållanden. I det sakrika och intresseväckande föredraget, som ähördes av en talrik publik, gavs en översikt av våra kristidsförhållanden med dess svårigheter i avseende på livsmedelsknapphet och varuföröring samt redogjordes för de åtgärder samhället vidtagit däremot. Talaren framhöll nödvändigheten för stat och kommun att ingripa genom prisreglering, statsbeslag och rationering samt påvisade att priset på de beslagtagna, ransonerade varorna i viss mån kunnat hållas nere i jämförelse med de "fria"varorna, så har t. ex. rågmjöl och vetemjöl stigit med 25—30 proc. under det att mjölpriset stigit omkring 100 proc. och vedpriset 150 proc. Men talaren framhöll också de stora svårigheter och kostnader, som äro onödgängliga vid beslag (utan vilket maximipris är ganska ineffektivt), vilket gör att staten endast av största nödvändighet tillgriper denna åtgärd, som därför ibland låter vänta på sig lång tid efter att den konsumerande allmänheten börjat fordra dem. Talaren framhöll att exceptionella förhållanden fordra exceptionella åtgärder, men att det vore att hoppas, att dessa i regleringssyfte vidtagna anordningar, som för individerna kännas som ett stort intrång i den personliga friheten, skola bortfalla såsom överflödiga när normala tider en gång återkomma.

Katrineholms F. K. P. R. hade den 22 oktober ett offentligt möte å Stora teatern, besökt av 300 personer. Föredrag hölls av fru Ellen Hagen från Uppsala med motto Ha kvinnorna väntat länge nog. Talarinnan följde den svenska kvinnofrågan från dess första offentliga yttring i fru Nordenflychts skaldskap och Thomas Thorilds skrifter och fram till egen tid, som nu snart, hoppades talarinnan, torde få se den lösas. Vid det i allo vällyckade mötet utfördes solosång samt musik av stråkorkester.

Kumla F. K. P. R. firade Birgittadagen den 14 oktober med en tilltalande festlighet i ordenshuset, Vegalokalen, som dagen till ära smakfullt dekorerats med flaggor, blommor och grönt samt med Kumla förenings rösträttsstandar. Efter hälsningsord av ordföranden, fröken Vienna Mesterton å Säbylund och unisont sjungande av Vårt land, höll förste läraren Erik Ekdahl ett intressant och belysande föredrag om Drottning Margareta och hennes politiska gärning. Föredraget mottogs med livligt bifall. Fotograf Gulbrand, Hallsberg, och organist Hall bjödo härefter på stämningfull musik till violin och piano, varpå fröken Ottilia Fernander, Örebro, på sitt trevliga sätt uppläste en skildring om den för sitt välsignelserika arbete bland fångarna i de finska fångelserna numera så väl kända guvernörsdottern Matilda Vrede, författad av Selma Lagerlöf. Följde så sång och musik av de förut medverkande, varpå fröken Fernander uppläste fru Elin Wagners föredrag Medan vi vänta. Med enhälligt ja antogs sedan L. K. P. R:s resolution. Efter ytterligare några musiknummer avslöts den angenäma festen.

Malmö F. K. P. R. firade Birgittadagen med offentligt möte den 9 oktober. Föreningens vackra standar invigdes högtidligt med en prolog av fru Lina Gren-Nilsson och sång av en damkör, under det vitklädda flickor bildade hedersvakt omkring detsamma. Fil. mag. fröken Ester Møl-

Örnås Sommar- och Vintersanatorium

högt och härligt beläget i den fagra Simlångsdalen vid Mahults hållplats å Halmstad—Bolmens järnväg. Mot-tager gäster, som utan att vara i behov av egentlig läkare- eller sjukvård söka vila och rekreation i lugn och natur-skön trakt under oklanderliga hygieniska förhållanden i förening med hembrefnad och ett gott och rikligt bord. Personer, lidande av tuberkulose eller andra smittosamma sjukdomar mottagas ej. Referenser: Samtliga hrr läkare i Halmstad och d:r Manne Bergengren i Göteborg. Prospekt erhålles på begäran. Förfrågningar och anmälningar mottagas af INEZ CARLSTRÖM. Postadress Mahult, Ryaberg. Telef.: Simlångsdalen 4 via Halmstad. Telegramadress: "Örnås", Halmstad.

Husqvarna
beprövade symaskiner
utmärka sig alltid för
lätt gång, hållbarhet
och stor hastighet.
Svenskt fabrikat.
Förmånlige afbetalningsvillkor.

Symaskiner

lerstedt höll därpå föredrag om Den "nya" kvinnan i den moderna svenska litteraturen. Sedan ordföranden redogjort för rösträttsrågens läge antogs enhälligt L. K. P. R:s resolution.

Persbergs F. K. P. R., som på grund av flera orsaker ej kunde fira Birgittadagen den 7 oktober anordnade i stället ett möte söndagen den 28. L. K. P. R:s resolution antogs. Föredraget om Drottning Margareta upplästes, varjämte musik utfördes.

Råneå F. K. P. R. hade med anledning av fru Wærn-Bugges besök anordnat en aftonunderhållning i Godtemplarlokalen söndagen den 28 oktober. Sedan ordföranden, fru Hildur Tjerngren, hälsat talarinnan och den fulltaliga publiken välkomna, talade fru Wærn-Bugge om Nya vägar till en ny värld. Det gedigna och sakrika föredraget ähördes under djup tystnad och belönades med ihållande applåder. Därefter upplästes fröken Eva Fröbergs dikt Kung Märta, och en damtrio sjöng ett par sånger. Trots det hårdnackade motstånd, som här visas mot rösträtten, även av kvinnorna själva, har föreningen dock vunnit flera nya medlemmar och vi hoppas, att det goda och sanna fru Wærn-Bugge sådde, i sinom tid skall bära frukt.

Sköldinge F. K. P. R. höll den 21 oktober sitt ordinarie höstsammanträde, varvid till centralstyrelsemedlem valdes fru Anna Möller och till suppleant lärarinnan fröken Elin Age. Vid mötet höll fru Ellen Hagen ett värmande och medryckande föredrag över ämnet Kvinnornas rätt — samhällets väl, vilket av de talrika ähörarna mottogs med stort bifall.

Sala F. K. P. R. högtidlighöll Birgittadagen den 7 oktober med ett animerat samkväm å Rytterqvists konditori. Härvid uppläste ordföranden det av Elin Wägner skrivna föredraget Medan vi vänta. Vidare upplästes valda stycken ur Olive Schreiners bok Kvinnan och arbetet samt Elisabeth Kuylenstierna-Wensters Olovs moder. Även föredrogs musik och en del vackra sånger. Den för rösträttsmötena gemensamma resolutionen antogs. Flea nya medlemmar inskrevos i föreningen.

Trälleborgs F. K. P. R. firade Birgittadagen med ett festligt samkväm. L. K. P. R:s resolution antogs enhälligt.

Växjö F. K. P. R. firade Birgittadagen med offentlig fest å Godtemplarnas ordenshus. Redan före den utsatta tiden var salen till trängsel fylld, och många måste vänta om, enär det ej fanns plats. Salen var vackert dekorerat med blommor samt med en målning föreställande den heliga Birgitta. Festen började med uppläsandet av Eva Fröbergs Birgittaprolog. Därefter sjöng fröken Christerson Stenhammars Sverige. Så följde ett av huvudnumren för kvällen: föredrag, belyst med skioptikonbilder, av fröken Inez Malm om den heliga Birgitta. Ähörarna följde framställningen med stort intresse. Världigt slöto sig härtill dels den av fröken Christerson med ackompanjemang av violiner och piano sjungna Birgittahymnen, dels Rangströms Bisp Thomas frihetssång och Tormöds kvad ur op. Arnljot, sjungna av ingenjör Filip Olsson. Under pausen, som nu följde, lämnades tillfälle att deltaga i föreningens gissningstävlan. Vinsterna, bl. a. 6 konsertglas fyllda med päron, kudde, lysduk, teaterväska m. m., hade stor dragningskraft på publiken. Till sist uppfördes Frigga Carlbergs pjäs, När begreppen klarna till de närvarandes stora belåtenhet. På följande onsdag hölls fest igen med samma program, även då med talrik publik. Behållningen, som blev god, går till "soppkokeningen" i staden och till föreningens kassa.

Husmoderns bästa hjälp i dyrtiden är "Hemmets Räkenskapsbok".

Genom den kan hon lätt kontrollera vart de nu så odryga pengarna ta vägen och visa vad som åtgått till matvaror, kläder, ved o. s. v. Den är enkel och lättläst, praktisk, överskådlig och fullständig, så att man vid årets slut kan på grundvalen av densamma göra ett ordentligt bokslut. Behållningen tillfaller oakortad röst-Pris pr st. 75 öre, 10 st. 70 öre, 20 st. 60 öre, 50 st. 50 öre, 100 st. 40 öre. Rekvisitioner sändas snarast till

Lärarinnan Fru Signe Thörnqvist,
Motala Verkstad.

Karlskoga flickklubb

kan i år se tillbaka på sin femåriga tillvaro. Det var nämligen i okt. 1912 som den första lilla skaran av flickor samlades i Bofors samlingshus, som godhetsfullt hade upplåtit sin lokal.

För att få litet mer av hembrevnad, flyttade dock snart klubben till sina respektive ledarinnors hem. Där möttes vi alltså var fjortonde dag till läsning, sång, lek, arbete och samtal. Frågelådan har anlitats flitigt, och med ledning av frågorna ha vi sökt få till stånd små diskussioner: Betydelsen av att hålla löften, Vad vill klubben?, Inredningen av ett hem, Hur skall man kunna hjälpa till att minska utgifterna under dyrtiden?, Artighet. Detta är några av de ämnen vi sökt klargöra tillsammans. Protokoll över mötena ha förts av klubbens sekreterare.

Sedan våren 1916 arbetar klubben fördelad på tre olika åldersgrupper. Vi hoppas på det sättet bättre kunna nå flickorna och så kunna vara till mera hjälp. Medlemmarna i högsta åldersgruppen har under sista arbetsåret deltagit i en kurs i engelska språket. Klubbmedlemmarna hava också tillgång till bibliotek.

Det är rörande att se, huru många bland dessa flickor som följt oss under alla åren. Då de avflyttat till annan ort, och vi sålunda ha måst skiljas, ha de genom brevskrivning uppehållit förbindelsen med oss, och då så varit möjligt själva å den nya orten samlats till liknande arbetsaftnar med gamla och nya kamrater, Vad vill klubben? Svaret gavs på en klubbafton: Den vill hjälpa medlemmarna att bli goda människor.

En av ledarinnorna.

Södermanlands länsförbund av F. K. P. R. hade årsmöte i Nyköping den 6 och 7 oktober. På lördagen var enskilt möte med samkväm å Stora hotellet. Till arbetsutskott för 1918 valdes fru Augusta Widebeck, Strängnäs, ordförande, fl. kand. fru Anna Möller, Sköldinge, vice ordförande, fröknarna Anna Molin och Ingrid Örström, Nyköping, resp. kassaförvaltare och sekreterare. Man beslöt bland annat att ordna en föredragsturné genom länet samt att söka åvägbringa en statistik över i hur pass stor utsträckning kvinnor i länets kommuner sitta i olika styrelser och nämnder. På söndagen hölls å högre allm. läroverket ett varmt, väckande och uppfordrande föredrag av redaktör G. H. v. Koch om Kvinnorna och samhällsarbetet. Bättre kan det knappast stridas för oss. Föredraget rekommenderas livligt till andra föreningar.